

**Oświadczenie złożone
przez senatora Andrzeja Grzyba
na 41. posiedzeniu Senatu
w dniu 17 października 2013 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra pracy i polityki społecznej Władysława Kosiniaka-Kamysza

Ustawa o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewiduje sytuacje, w których członkowie rodzin zmarłych ubezpieczonych w ZUS, pozbawieni możliwości zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb, uprawnieni są do korzystania z pomocy państwa w formie renty rodzinnej. Art. 65 tej ustawy stanowi, że renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Jednakże gdy osoby najbliższe uprawnione nie spełniają wąsko zakreślonych wymagań z art. 65 ustawy, mogą skorzystać z renty rodzinnej na zasadzie wyjątku zgodnie z dyspozycją art. 83: ubezpieczonym oraz pozostałym po nich członkom rodziny, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury lub renty, nie mogą – ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek – podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, prezes zakładu może przyznać w drodze wyjątku świadczenia w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie.

Przyznanie świadczenia w drodze wyjątku jest możliwe, gdy spełnione są następujące przesłanki:

— wnioskodawca jest lub był osobą ubezpieczoną w rozumieniu ustawy lub jest członkiem rodziny pozostałym po ubezpieczonym,

— nie spełnia warunków do uzyskania świadczenia w trybie zwykłym wskutek szczególnych okoliczności,

— nie może podjąć pracy lub innej działalności objętej ubezpieczeniami społecznymi z uwagi na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek,

— nie posiada niezbędnych środków utrzymania.

Warunki określone w tym przepisie muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie choćby jednego z nich wyklucza możliwość przyznania świadczenia w drodze wyjątku. Tak sformułowany przepis pozbawia organ orzekający możliwość indywidualnej interpretacji konkretnego przypadku osoby zgłaszającej się z roszczeniem i obliguje go do odrzucenia wniosku.

Co ma zrobić wdowa opiekująca się przez kilkadziesiąt lat niepełnosprawnym mężem, obecnie w wieku prawie emerytalnym, która nie miała możliwości wypracowania swoich lat składkowych, a której ZUS odmawia renty na zasadach wyjątku? Mimo że jej sytuacja jest szczególna, nie spełnia ona ustawowych przesłanek wyjątkowości (!).

Powstała zatem sytuacja co najmniej nieprawidłowa, ponieważ o wyjątkowości sytuacji obywatela decyduje łączne spełnienie enumeratywnie wymienionych przesłanek ustawowych, a nie wyjątkowość sytuacji sama w sobie. Nie sposób wobec tak postawionego problemu winić organy i sądy za stosowanie złego prawa, ale należy takie prawo jak najszybciej zmienić.

Łączę wyrazy szacunku
Andrzej Grzyb